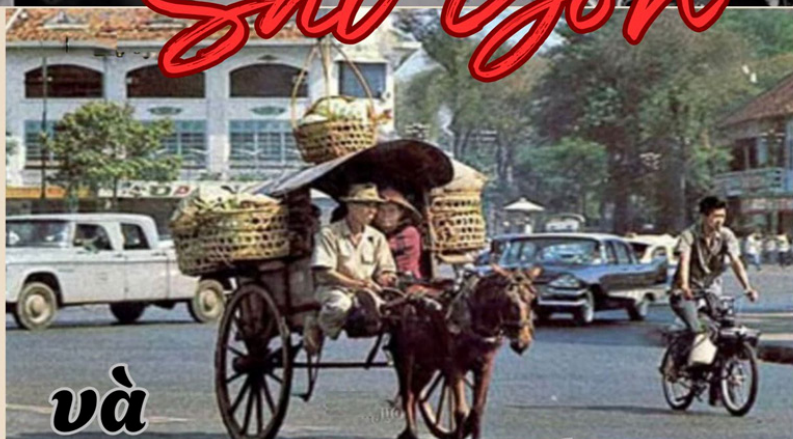

Sài Gòn

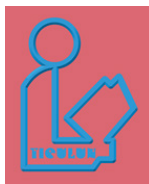

và

NHỮNG CÂY CẦU XƯA

Sài Gòn và những cây cầu xưa

Paris * 06.2025

Bìa : *M. C. P*
Nguồn : *Sử ký Kiến thức*

**Sài Gòn
và
những cây cầu xưa**

Sài Gòn đã trải qua hơn 325 năm
Hình thành và phát triển. Từ
thuở khai hoang đến nay có rất nhiều
cây cầu gắn liền với lịch sử phát triển của
vùng đất này, trải qua bao thời gian thì
có nhiều cây cầu đã không còn hoặc được
xây mới rồi đổi tên, tuy nhiên có những
cây cầu vẫn giữ lại nét nguyên vẹn như
xưa. Trong tập sách này xin mời quý vị
cùng thăm lại những cây cầu cổ xưa ở
vùng Sài Gòn - Chợ Lớn - Gia Định. Hy
vọng sẽ nhắc lại cho quý vị chút ký ức
đẹp, những kỷ niệm đẹp mà theo năm
tháng vô tình bị lãng quên.

1. Cầu Mống :

Xe kiếng chạy trên cầu Mống

Ngày còn là vùng đất đô hộ người Pháp đã xây dựng nhiều cây cầu bắc ngang qua kênh Bến Nghé để nối quận tư với quận nhất. Các cây cầu phải kể đến như : cầu Mống ; cầu Khánh Hội ; cầu ông Lãnh hay cầu Camette. Trong số bốn cây cầu này thì cầu Mống là có lịch sử lâu đời nhất.

Cầu Mống hay cầu Arc en ciel là một cây cầu bắc qua kênh Bến Nghé, nối liền giữa Quận 1 và Quận 4, thành phố Sài

Gòn. Đây được coi là một trong những cây cầu cổ xưa nhất tại thành phố này.

Cầu do công ty vận chuyển hàng hải Pháp Messageries maritimes bỏ vốn mượn công ty xây dựng Levallois Perret (tức Eiffel cũ) xây cất vào năm 1893-1894, dài 128 mét, rộng 5,2 mét, lề bộ hành rộng 0,5 mét, xây bằng thép kiên cố. Cầu làm theo kiểu vồng mống nên cho nên dân gian gọi là cầu Mống và tên tiếng Pháp là Arc-en-ciel nghĩa cầu vồng. – có thể là trong cùng một giai đoạn với việc xây cất Cầu Quay Khánh Hội – do đó người Pháp cũng gọi cầu này là cầu “Công ty Messageries Maritimes”. Hai khung đường xe chạy, một để đi lên cầu sang Vĩnh Hội và một để từ cầu phía Bến Vân Đồn / Vĩnh Hội đi qua để xuống bến Chương Dương . Trước 30 tháng 04 năm 1975, bờ kinh Tàu Hủ ở dưới gầm

cầu Mống phía bến Chương Dương là hai khuôn viên ấm cúng, thơ mộng cho những cặp tình nhân trẻ, ngày cũng như đêm.

Công viên trước tòa nhà hội nghị Diên
Hồng – Thượng viện VNCH

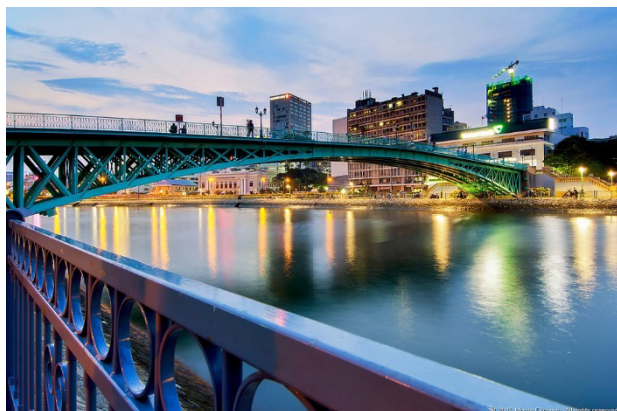

Hội trường Diên Hồng (hình chụp lúc tổ chức Hội Nghị Colombo Plan)

Trong giai đoạn thi công Đại lộ Đông - Tây và Đường hầm sông Sài Gòn, cầu Mống được tháo dỡ hoàn toàn, sau khi

công trình này hoàn tất thì cầu Mống đã được lắp ghép lại theo nguyên bản và gia cố thêm phần trụ móng kèm trang bị chiếu sáng mỹ thuật.

Ngày nay cầu Mống chỉ dành cho người đi bộ và trở thành nơi tham quan check in nổi tiếng của khách du lịch đặc biệt là các bạn trẻ.

2. Cầu Tân Thuận :

Nếu là dân quận tư, quận bảy, Nhà Bè hay Cần Giờ thì bạn đã nhiều lần đi qua cây cầu tồn tại suốt 120 năm qua. Hình ảnh cây cầu Tân Thuận đã gắn liền với đời sống người dân khu vực này và cầu đã trở thành kỷ niệm kỷ ức của nhiều người.

Cầu Tân Thuận bắt qua kênh Tẻ nối giữa hai phường Tân Thuận quận Bảy và phường Khánh Hội quận Tư là một trong những cây cầu lâu đời nhất Sài Gòn và vẫn còn cho đến ngày nay ngoài ra người Sài Gòn xưa còn hay gọi cầu Tân

Thuận là cầu Trình Minh Thế do đường Nguyễn Tất Thành trước năm 1975 là đường Trình Minh Thế.

Sau khi cầu Tân Thuận 2 được xây dựng vào năm 2005 nhằm phân luồng giảm tải giao thông thì cây cầu Tân Thuận cũ được gọi là cầu Tân Thuận 1.

Cầu Tân Thuận 1 được người Pháp xây dựng sau khi đào kênh Tẻ năm 1905, ban đầu để cho tàu bè qua lại cầu được thiết kế có thể mở ra và đóng lại ở chính giữa. Cầu chỉ có hai làn xe Pháp xây dựng để kết nối giao thông giữa cảng Tân Thuận, chợ Tân Thuận, cảng Bến Nghé khu chế xuất Tân Thuận và bến cảng nhà rồng Khánh Hội.

Ban đầu do cầu chưa cố định nên trọng tải cầu còn khá thấp đến năm 1992 cầu được sửa chữa và cố định lại nhằm

nâng trọng tải đáp ứng lưu lượng xe cộ qua lại nơi đây. Năm 2005, cầu lại xuống cấp và được Công ty Freyssinet International et Compagnie của Pháp tiến hành sửa chữa, nâng cấp. Năm 2008, cầu lại tiếp tục được sửa chữa để nâng tải trọng lên 30 tấn.

Hiện nay dù đã có cầu Tân Thuận 2 nhưng lão cầu cũ 125 tuổi này vẫn còn đủ sức phục vụ người dân tuy nhiên để kéo dài tuổi thọ cầu Tân Thuận 1 chỉ cho phép lưu thông một chiều từ quận 7 sang quận 4.

3. Cầu Khánh Hội :

Cầu Khánh Hội bắc qua kênh Bến Nghé, ngay cửa ngõ sông Sài Gòn và kế bên bến Nhà Rồng.

Cầu quay Khánh Hội

Cầu Khánh Hội nguyên thủy được người Pháp xây dựng năm 1904, gọi là Le pont tournant, nghĩa là cầu quay. Tên gọi này dựa theo thiết kế độc đáo với nhịp giữa quay ngang giữa vào giờ nhất định

trong ngày để mở đường cho tàu thuyền qua lại dễ dàng. Người Sài Gòn gọi bằng cái tên thân thuộc là “cầu quay Khánh Hội”. Tuy nhiên, những vòng quay của cầu Khánh Hội chỉ kéo dài vài thập niên. Đến những năm 1940, cầu được cố định do được lắp đặt thêm tuyến đường sắt dẫn đến khu cảng.

Sau năm 1954 cầu quay Khánh Hội bị dỡ bỏ để xây mới bằng bê tông và được đặt tên là cầu Bắc Bình Vương.

Trong ký ức của người Sài Gòn xưa đây là nơi tập trung thường xuyên của

người dân lao động và ghe thuyền lên xuống hàng hóa của thương lái tứ xứ như tạo nên một khu chợ nổi kéo dài tới xung quanh khu chợ cầu ông Lãnh, đặc biệt những năm 1960 khu vực cầu Bắc Bình Vương tức cầu Khánh Hội cũng là nơi chứng kiến những màn giao chiến của trùm giang hồ khét tiếng đại-ca-thay Lê Văn Đại.

Đến năm 2006 để xây dựng đường hầm Thủ Thiêm qua sông Sài Gòn, cầu Khánh Hội lại bị phá dỡ để xây mới cao hơn, cầu mới có chiều dài 167 m với

bốn nhịp rộng 22m đáp ứng bốn làn xe lưu thông và được đưa vào sử dụng từ ngày 24 tháng 01 năm 2009. Tuy nhiên cầu mới không còn được nối thẳng với đường Hồ Tùng Mậu (1) như trước mà uốn cong để kết nối trực tiếp với đường Nguyễn Tất Thành sang đường Tôn Đức Thắng dọc bến Bạch Đằng như hiện nay.

(1) : Đường này thuộc loại xưa nhất vùng Sài Gòn, thời Pháp thuộc lúc đầu mang tên đường Adran. Từ ngày 26-4-1955 chính quyền VNCH đổi tên là Võ Di Nguy.

4. Cầu Camette :

Cầu Camet có lịch sử lâu đời gắn liền với lịch sử phát triển của thành phố. Được xây dựng từ thời Pháp cây cầu đã

trải qua nhiều lần cải tạo để đáp ứng nhu cầu giao thông càng lớn, ban đầu cầu có kết nối bằng sắt và gỗ sau đó được nâng cấp thành cầu bê tông cốt thép để tăng độ bền và khả năng chịu tải.

Cầu Calmette trước 1975

Năm 2006 cầu được tháo dỡ để xây mới ngày 20 tháng 01 năm 2009 cầu cam mới chính thức hoàn thành và đưa vào sử dụng, cầu có sáu làn xe giúp kết nối quận nhất với quận tư thuận tiện hơn.

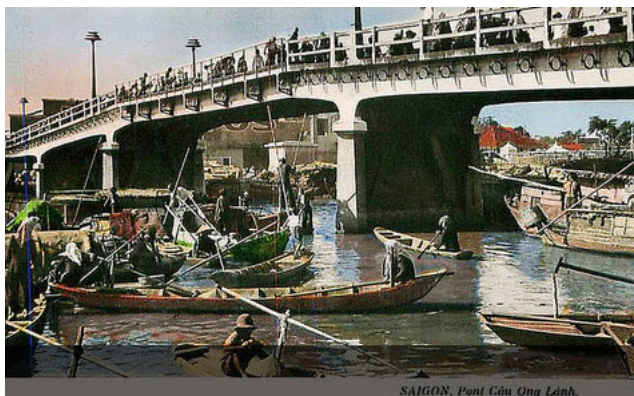

Tên gọi Camette được đặt theo tên bác sĩ Albert Calmette. Ông sinh năm 1863 mất năm 1933 là một nhà khoa học người Pháp nổi tiếng trong lĩnh vực vi khuẩn học ; ông có những đóng góp quan trọng trong nghiên cứu vắc-xin phòng bệnh lao và hợp tác với nhiều bác sĩ khác trong việc phòng ngừa các bệnh truyền nhiễm.

5. Cầu ông Lãnh :

Cầu ông Lãnh bắc ngang kinh Bến

Nghé nổi liền quận Nhất và quận Tư đã quá quen thuộc với người dân thành phố Sài Gòn. Cầu này được xây dựng lại nhiều lần nhưng chưa bao giờ đổi tên.

Cầu ông Lãnh cũng là tên của một khu chợ từng nằm bên rạch Bến Nghé tại vị trí gần chân cầu và đồng thời là tên khu dân cư tại đây. Chợ cầu ông Lãnh là chợ đầu mối trái cây - thủy hải sản lớn nhất thành phố đã tồn tại hơn một thế kỷ trước khi bị giải tỏa vào đầu thập niên 2000 khi chính quyền thành phố triển khai cải tạo rạch Bến Nghé và sau đó là

xây dựng đại lộ Võ Văn Kiệt.

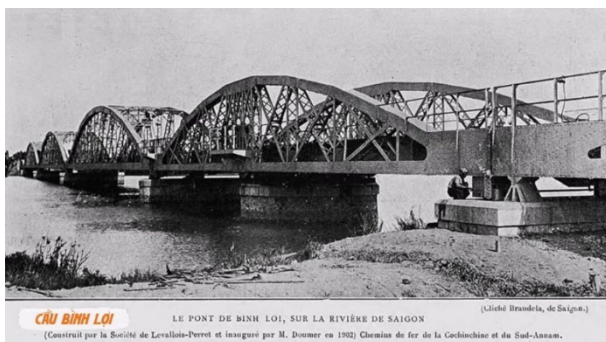
Cầu ông Lãnh mới

6. Cầu Bình Lợi :

Cầu Bình Lợi cũ được hoàn thành xây dựng vào năm 1902 dưới thời Pháp thuộc ; là cây cầu đầu tiên bắc qua sông Sài Gòn chiều dài cầu là 276 m với sáu nhịp do hãng thầu Levallois-Perret thi công. Cầu được kết cấu vòm thép, các thanh thép liên kết bằng đinh tán, mặt cầu bằng gỗ tấm lớn và có đường ray xe

lửa nổi Sài Gòn, Thủ Đức và Biên Hòa. Bên phải đường ray gần chân cầu phía Thủ Đức có một tháp canh.

Theo kết cấu ban đầu cầu có một nhịp giữa quay được để cho tàu thuyền lớn qua lại khi cầu Sài Gòn hay cầu Bình Triệu chưa được xây dựng thì cầu sắt Bình Lợi là con đường duy nhất trên bộ giúp người dân từ Sài Gòn có thể di chuyển đi Thủ Đức Biên Hòa mà không phải qua đò.

Trong ký ức nhiều người cầu Bình Lợi cũ là một cây cầu bằng thép có làn

đường song song với đường ray xe lửa ;
mỗi khi xe lửa qua cầu xe cơ giới bị chặn
ở hai đầu cầu ; khi được lưu thông thì
một bên dừng một bên chạy ; bên phải
đường rầy gần chân cầu phía Thủ Đức có
một tháp canh trên tháp có ghi dòng chữ
Bình Lợi Octobre 1948.

Cây cầu sắt Bình Lợi đã gắn bó với
người dân Sài Gòn Gia Định trong nhiều
ký ức tốt đẹp nhưng cũng xen lẫn với
những ký ức buồn bởi vì một thời cầu
Bình Lợi như một cái tên gắn liền với
những ai không may bị phá sản làm ăn

thua lỗ hay cờ bạc nợ nần. (Họ đến đây
nhảy cầu tự vận)

Đến ngày 14 tháng năm 2019 đoàn
tàu Bắc Nam lần đầu tiên chạy qua cây
cầu Bình Lợi mới ; cây cầu sắt Bình Lợi

cũ chính thức được nghỉ ngơi đó là thời điểm chấm dứt sứ mệnh lịch sử của cầu sắt Bình Lợi trong suốt 120 năm nó đã nối đôi bờ sông Sài Gòn đưa biết bao con người và những đoàn tàu Bắc Nam xuôi ngược. Âu đây cũng là một phần biến đổi của thời gian, của sự phát triển kinh tế xã hội nhưng trong lòng nhiều người dân không tránh khỏi bùi ngùi khi chứng kiến từ ngày 8 tháng 5 năm 2020 cầu Bình Lợi cũ được tiến hành tháo dỡ, theo đó hai nhịp cầu sắt cũ và tháp canh cầu phía bờ Thủ Đức được giữ lại để bảo tồn nguyên trạng.

7. Cầu Sài Gòn :

Cầu Sài Gòn trước năm 1975 tên là cầu Tân Cảng là cây cầu nổi tiếng và quan trọng nối liền Sài Gòn với các tỉnh

miền Trung miền Bắc ở cửa ngõ đông bắc thành phố.

Cầu được công ty Johnson and Vi-per của Mỹ thi công năm 1958 đến năm 1961 thì hoàn thành.

Cầu Sài Gòn là nhân chứng lịch sử chứng kiến nhiều biến động của thành

phố năm 2012 cầu Sài Gòn 2 được xây dựng song song với cầu cũ dài hơn 987 m gồm 30 nhịp sau khi đưa vào sử dụng cầu Sài Gòn 2 đã giải quyết triệt để điểm nghẽn tắc ở cửa ngõ phía đông bắc của thành phố.

8. Cầu Thị Nghè :

Cầu Thị Nghè bắc qua rạch Nhiêu Lộc - Thị Nghè đoạn gần hạ lưu trước khi đổ vào sông Sài Gòn. Cầu nối đường Hồng Thập Tự tức đường Nguyễn Thị Minh Khai thuộc quận 1 ngày nay với đường Xô Viết Nghệ Tĩnh thuộc quận Bình Thạnh.

Cầu Thị Nghè xưa do bà Nguyễn Thị Khánh con gái quan khâm sai Nguyễn Cửu Vân xây dựng để chồng bà tiện

đường qua Sài Gòn làm việc. Chồng bà chỉ là thư ký, không rõ đã đạt đỗ gì, nhưng đương thời gọi là ông Nghè (tức đã đỗ Tiến sĩ), nên nhân dân gọi bà là Bà Nghè. Từ giữa thế kỷ 19, cầu được gọi là cầu Thị Nghè.

Cầu đã trải qua nhiều lần sửa chữa như năm 1867 cầu được tu sửa và làm lại bằng sắt ; đến năm 1970 được xây mới bằng bê tông cốt thép bắc ngang qua rạch Nhiêu Lộc Thị Nghè là hàng loạt cây cầu quen thuộc.

Ngoài cầu Thị Nghè còn có cầu Phan Thanh Giản nay là cầu Điện Biên Phủ ; cầu sắt Đa Kao nay là cầu Bùi Hữu Nghĩa ; cầu Bông ; cầu Kiệu ; cầu Công Lý ; cầu Trương Minh Giảng nay là cầu Lê Văn Sĩ vân vân

9. Cầu Bông :

Cầu Bông có tên ban đầu là cầu Cao Miên hay cầu Cam-pốt là một trong những cây cầu được xây dựng đầu tiên ở Sài Gòn theo ghi chép của cổ nhà văn Sơn Nam. Cầu Bông được xây dựng vào khoảng thế kỷ thứ 18, có sách ghi cầu được xây dựng năm 1736, cầu ban đầu là bằng gỗ về cái tên cầu Bông có nhiều giả thuyết và giả thuyết được nhiều nhà nghiên cứu nhắc đến là sau khi tả quân Lê Văn Duyệt xây dựng một vườn hoa gần cầu này thì dân gian bắt đầu gọi là cầu hoa sau này người dân phải đọc trại thành cầu Huê vì kiêng với tên của bà Hồ Thị Hoa vợ của vua Minh Mạng triều Nguyễn. Sau cùng người Sài Gòn đổi hẳn tên là cầu Bông cho đến nay bởi Bông cũng là hoa theo cách gọi của người miền Nam.

Trải qua hơn 200 năm lịch sử cầu bông nhiều lần bị phá hủy đánh sập nhưng nó vẫn được xây mới ngay tại vị trí cũ.

Tháng 10 năm 2013 cầu Bông được tháo dỡ để xây dựng mới tạo thuận lợi cho các phương tiện đi trên đường Hoàng Sa và Trường Sa.

10. Cầu Công Lý :

Cầu Công Lý nằm trên tuyến đường

chính đi từ sân bay Tân Sơn Nhất vào trung tâm thành phố thời Pháp thuộc gọi là cầu Mạc Má Hồng (Mac Mahon).

Cầu Công Lý – Sài Gòn trước 1975

Vào năm 1964, Nguyễn Văn Trỗi đã đặt mìn ở cầu Công Lý nhằm tiêu diệt phái đoàn quân sự chính trị cao cấp của Chính phủ Hoa Kỳ do Bộ trưởng Quốc phòng Robert McNamara dẫn đầu, tuy nhiên bất thành và đã bị chính quyền VNCH xử tử vào ngày 15 tháng 10 năm 1964.

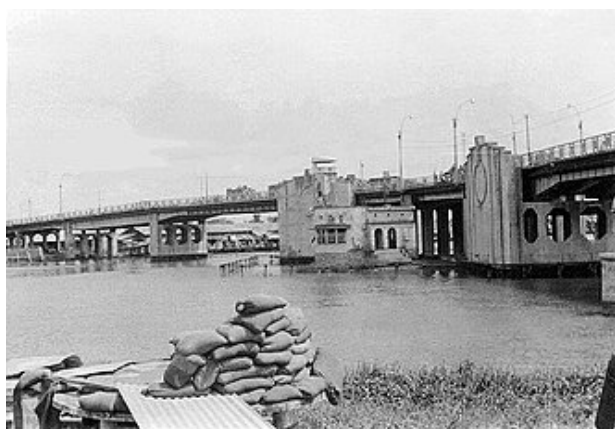
Ngày nay cầu Công Lý là điểm cắt của đường Nguyễn Văn Trỗi và Nam Kỳ Khởi Nghĩa (2), sau những lần nâng cấp thì cầu đã được khang trang hơn.

(2) : Đường Công Lý dẫn từ Lăng Cha Cả đến thẳng Tòa Án Sài Gòn cho nên được đặt tên Công Lý (?) / Tên đường theo thời Pháp là Mac Mahon. / Tên đường thời VNCH là Công Lý (những địa điểm đặc biệt trên con đường này là Dinh Độc Lập, Dinh Hoa Lan, Phủ Phó Tổng Thống, Chùa Vĩnh Nghiêm, trường tư thục Quốc Anh, Thương xá Crystal Palace - Tam Đa, rạp Hồng Bàng). / Theo bản đồ xưa thì đường Công Lý bắt đầu từ Tòa nhà Hội Trường Diên Hồng ... ngang qua những con đường ... tới Cầu Công Lý.

11. Cầu chữ Y :

Cầu được bắt đầu thiết kế từ năm 1937, khởi công chính thức vào ngày 13 tháng 12 năm 1938, đến 20 tháng 8 năm 1941 thì hoàn thành, do Công ty Công xưởng và Công trình công chính (Pháp) đảm nhiệm.

Cầu chữ Y năm 1968

Cầu được xây dựng có ba nhánh giống như hình một chữ Y lớn: nhánh tới đường Nguyễn Biểu dài 175m, nhánh tới đường Nguyễn Thị Tần dài 178,3m, nhánh tới Hưng Phú dài 137m. Tổng cộng chiều dài các nhánh là 490,3m, tính luôn đoạn cầu dẫn dài 913m. Khu vực lồng cầu (ở giữa) có ba nhánh rộng 9m, mỗi lễ 0,7m. Độ cao tính không cách mặt nước là 6,3m. Toàn bộ công trình khi

xây dựng tiêu tốn 800 tấn thép và hơn 4.000m³ bê tông.

Cầu chữ Y trong chiến sự 1968

Cầu được nhiều lần sửa chữa lớn vào các năm 1948, 1957 và được sửa chữa lớn vào năm 1992. Ngày 30 tháng 9 năm 2006, trong chương trình cải tạo về giao thông của thành phố, nhánh cầu chữ Y phía quận 5 được hạn chế lưu thông để tháo dỡ và xây lại cầu mới để đảm bảo độ cao của Đại lộ Đông - Tây đi dưới cầu. Dự kiến cầu mới sẽ xây tại vị

trí cũ và có chiều rộng, cũng như độ tĩnh không lớn hơn gấp đôi cầu cũ.

Nhánh cầu quận 5 bắc ngang qua đại lộ Võ Văn Kiệt

Từ xa xưa khi xứ này còn nằm trong địa hạt Chợ Quán các nhánh kinh nói trên đều thuộc mạng lưới Rạch Bến Nghé về sau nhiều đoạn kinh bị san lấp để xây dựng hệ thống đường bộ nên các nhánh kinh bị tách rời và được đặt mỗi đoạn một cái tên khác nhau về nguồn gốc tên gọi bởi vì cầu có ba nhánh tạo thành chữ Y nên được người dân đặt luôn tên này lâu ngày trở thành tên chính thức.

12. Cầu Chà Và :

Cầu Chà Và bắc qua kênh Tào Hủ nối với kênh ruột ngựa là cầu thông thương vùng Chợ Lớn giữa quận 5 và quận 8. Cầu có bề dài lịch sử hơn 100 năm.

Trước khi xây dựng cầu Chà Và, tại khu vực này có cây cầu Malabars nằm ở vị trí đường Mạc Cửu và đường Bến Cần Giuộc hiện nay. Sau đó, chính quyền Pháp cho phá cây cầu này và dựng nên cầu Chà Và tại vị trí hiện tại.

Cầu Malabars bắc qua kênh Tàu Hủ vào cuối thế kỷ 19. Cầu này có hình dáng giống cầu Mống.

Từ thời xưa, vùng này là phố chợ của người gốc Ấn Độ chuyên bán vải, nhưng người dân Việt Nam nhầm họ là người đến từ đảo Java của Indonesia, nên gọi trại là người Chà Và. Về sau này, người Chà Và là tên dùng để gọi tất cả những người có màu da ngăm như: Chà Bombay (Bombay, Ấn Độ), Chà Ma ní (Manila, Philippines), Chà Nam Dương (In-

onesia)... Vì vậy, cây cầu ở đây được gọi là cầu Chà Và.

Đầu cầu Chà Và phía quận 8 lúc đó có rạp hát Phi Long thường xuyên chiếu phim Ấn Độ phục vụ cư dân quanh vùng. Đặc biệt là nền văn hóa ẩm thực Ấn Độ ảnh hưởng sâu sắc, trong đó không thể thiếu món Cà Ri Ông Chà Và.

Vùng Chợ Lớn xưa nổi giữa Quận 6 - Quận 5 và một phần Quận 8 khi xưa chằng chịt kênh rạch, ngoài con rạch

Hàng Bàng nối Kênh Lò Gốm Quận 6 ra đến Kênh Tàu Hủ Quận 5 (Nơi Cầu Quới Đức), còn có những con kênh rạch khác ở vùng Quận 5 như Đường Khổng Tử (Hải Thượng Lãn Ông) thời Đông Dương là một con kênh dài ngoằn ngoèo - Khu Vực đèn 5 ngọn - Phùng Hưng - Trịnh Hoài Đức cũng là kênh rạch, nhìn bản đồ đầu tiên tại Chợ Lớn chúng ta thấy đường Hải Thượng Lãn Ông ngày xưa là 1 con rạch, đó là lý do vì sao con đường này méo mó, đoạn rộng đoạn hẹp và cong như không còn gì có thể cong nữa, cái miếng đất hình tam giác, như 1 giọt nước trong hình đó là bưu điện Chợ Lớn ngày nay và chúng ta thấy trước mặt nó có 1 con kênh nhỏ nữa bao quanh Chợ Lớn là các kênh rạch, nên ngày nay nhìn hình chúng ta không biết ở đâu với ở đâu vì ngày nay những con rạch đó đã là những con đường. Sẽ có rất nhiều

người lăm khi nghĩ Cầu Malabars và Cầu Chà Và đó là một, nhưng thật ra 2 cầu này nằm ở 2 vị trí khác nhau.

Cầu Malabars nằm ở vị trí đường Mạc Cửu, sau đó được phá bỏ và xây lại ở vị trí đường Vạn Kiếp là Cầu Chà Và hiện nay, đường Vạn Kiếp khi xưa là con kinh, sau đó bị lấp lại nên còn được gọi là Kinh Lấp. Cũng giống như cầu Chà Và, cầu Malabars cũng là tên 1 địa danh bên Ấn Độ, chứng tỏ nơi này ngày xưa đã có rất nhiều người Ấn đã vào nam chúng ta sinh sống và làm ăn bên cạnh người Hoa, mà người Nam chúng ta khi xưa còn gọi họ là người “Chà Và”, nên mới có tên là Cầu Chà Và.

Sau năm 1975 cầu được nâng cấp sửa chữa đến năm 1993 mới hoàn thành.

Năm 2006 cầu Chà Và tiếp tục ngưng hoạt động 2 năm để tháo dỡ làm mới để triển khai dự án Đại lộ Đông Tây. Năm 2009 cầu mới được hoàn thành và thông xe trở lại.

Cầu Chà Và mới có chiều rộng khoảng 30 mét, chiều dài 190 mét, có thêm hai nhánh phụ lên xuống đại lộ Đông – Tây, đảm bảo các phương tiện đi trên cầu không giao cắt nhau nhằm hạn chế tối đa kẹt xe. Đồng thời, Ngay khi được đưa vào sử dụng, nhà thầu đã tháo dỡ 3 cầu tạm để thi công kè bờ kênh Tàu Hủ – Bến Nghé.

13. Cầu Nhị Thiên Đường :

Cầu Nhị Thiên Đường được xây dựng từ năm 1925 bắc qua kênh đôi quận

8 cửa vùng Chợ Lớn. Cầu không chỉ có bề dày lịch sử mà còn là cửa ngõ kết nối của chợ lớn với các tỉnh miền Tây Nam Bộ qua quốc lộ 50.

Điểm đặc biệt của cầu là hàng cột xanh rêu và các mái vòm công dưới chân cầu giống như những cây cầu cổ ở châu Âu ngoài ra dù được xây dựng trong thời đại hoàng kim của cầu sắt nhưng cầu Nhị Thiên Đường lại ngoại lệ khi được thiết kế hoàn toàn bằng cốt thép bê tông.

Sau 90 năm tồn tại cầu đã xuống cấp nghiêm trọng, năm 2016 do nhu cầu phát triển thành phố cầu cần được xây mới mở rộng phương án ban đầu là dỡ bỏ và xây dựng cầu mới với kiến trúc giống với cầu Nhị Thiên Đường hai. Tuy nhiên việc này gặp phải sự phản đối quyết liệt từ nhiều người vì việc sẽ làm mất đi một di tích lịch sử hàng trăm năm ; cuối cùng cầu Nhị Thiên Đường 1 được xây dựng lại hoàn toàn mới với cấu trúc giữ một phần của cầu Nhị Thiên Đường cũ : đó là hàng cột màu xanh hình thanh kiếm như nguyên thủy.

Cầu Nhị Thiên Đường mới

14. Cầu Xóm Chử :

Cầu Xóm Chử tọa lạc ngay đầu đường Tân Đà quận 5 và nối liền với đường Nguyễn Quyền quận 8 là một di tích đáng nhớ của vùng Sài Gòn Chợ Lớn dù bé nhỏ cầu đã chứng kiến nhiều thăng trầm của thành phố suốt hơn một thế kỷ.

Với thiết kế cao để tàu bè có thể di chuyển thuận lợi bên dưới cầu chỉ dành cho người đi bộ và xe đạp. Cầu Xóm Chi không chỉ là một công trình giao thông mà còn là biểu tượng của lịch sử và ký ức đô thị Sài Gòn.

Bãi tắm ngựa dưới cầu Xóm Chi

Cầu Xóm Chỉ chỉ là một trong ba cây cầu đầu tiên do người Pháp xây dựng trên kinh Tàu Hủ từ đoạn kinh Đôi đến kinh Lò Gốm. Cùng với cầu Bình Tây và cầu Malaba cầu Xóm Chỉ tồn tại suốt 100 năm từ cuối thế kỷ 19 đến cuối thế kỷ 20.

Một tấm ảnh chụp cầu Xóm Chỉ vào tháng 8 năm 1968.

Một góc ảnh từ trên cầu Xóm Chi nhìn về phía quận 8 đường Nguyễn Quyền con đường cắt ngang là đường Bến Bình Đông.

15. Cầu Bình Diên :

Cầu Bình Diên là một cây cầu thuộc vùng ngoại thành bắc qua sông chợ Đệm tại huyện Bình Chánh ; cầu nằm ở cửa ngõ phía tây nam thành phố Sài Gòn trên tuyến giao thông quan trọng đi các tỉnh thành vùng đồng bằng sông Cửu Long.

Cầu Bình Điền cũ được xây dựng từ thời Pháp thuộc, là một cây cầu đường sắt thuộc tuyến Sài Gòn - Mỹ Tho. Cầu được hoàn thành và đưa vào sử dụng từ năm 1886, ban đầu được dùng chung cho cả đường sắt và đường bộ về sau chính quyền thực dân Pháp cho xây dựng thêm một cây cầu mới dành riêng cho đường bộ nằm về phía thượng lưu cây cầu sắt là vị trí của cây cầu Bình Điền ngày nay.

Dấu tích còn lại cho đến ngày nay của cầu đường sắt Bình Điền là hai trụ cầu nằm sát mép sông. Vào đêm ngày 31 tháng năm 1998 cầu Bình Điền bị sập

cho một xà lan chở cát va đập mạnh vào chân cầu. Ngay sau sự cố cầu đã được triển khai xây dựng lại với chiều dài 177 m chiều rộng 12,5 m và hoàn thành sau 6 tháng thi công tiếp đó nhánh cầu thứ hai có quy mô tương tự được xây dựng ngay vị trí cầu cũ bị sập để thành một cây cầu hoàn chỉnh rộng 25 m như hiện nay.

16. Cầu Bình Phước :

Dù mang tên là cầu Bình Phước nhưng là một trong những cây cầu bắc qua sông Sài Gòn cầu nằm trên quốc lộ 1

nay là đường đồ 10 giáp ranh giữa vùng An Phú Đông tỉnh Gia Định xưa nay là quận 12 nối với phường Hiệp Bình Phước thành phố Thủ Đức quý vị đang xem là những hình ảnh chụp năm 1971 vào năm 1972 lúc cầu đang trong quá trình xây dựng.

17. Cầu Bình Triệu :

Ảnh đang xem chụp năm 1972 cầu Bình Triệu đang được xây dựng.

Năm 2010 cầu được tu sửa mở rộng, hiện nay sau khi xây dựng thêm cầu Bình Triệu 2 thì cầu cũ chỉ dành cho các phương tiện lưu thông một chiều hướng từ trung tâm thành phố đi Thủ Đức.

18. Cầu kinh Thanh Đa :

Ở vùng Thanh Đa quận Bình Thạnh có một cây cầu mang tên là cầu Kinh hoặc cầu Thanh Đa bắt ngang con kinh Thanh Đa gọi đây là kênh vì đây là kênh đào chứ không phải là con rạch tự nhiên.

Kinh Thanh Đa được đào trong 2 năm 1897-1898 dài 1 km rộng 40 m và sâu 6 m, tiếp sau đó cầu Kinh Thanh Đa được xây dựng để nối ngược lại từ đất liền qua Bình Quới.

Trong ký ức của người Sài Gòn vùng Thanh Đa Bình Quới xưa kia là đồng ruộng bao la chỉ có một vài cơ xưởng kỹ nghệ nhỏ dựa vào đường sông để vận chuyển. Bán đảo Bình Quới ngày xưa thường bị ngập úng vào mùa mưa khi nước thủy triều sông Sài Gòn dâng lên.

19. Cầu Rạch Chiếc :

Ảnh cầu Rạch Chiếc, năm 1968

Cầu được xây dựng và đưa vào sử dụng từ năm 1961 cùng thời với cầu Sài Gòn thông tuyến xa lộ từ Sài Gòn đến Biên Hòa ; cầu có chiều dài 148 m rộng 16,5 m.

Một góc ảnh khác tại cầu Rạch Chiếc
năm 1969.

Sau nhiều năm sử dụng cầu đã xuống cấp không còn đáp ứng được lưu lượng phương tiện qua lại ngày càng tăng trên xa lộ Hà Nội nên vào ngày 19 tháng năm 2009 cầu Rạch Chiếc mới đã được khởi công xây dựng để thay thế cầu cũ ngày nay. Xa lộ Hà Nội được đổi tên là đường Võ Nguyên Giáp.

20. Cầu Phan Thanh Giản :

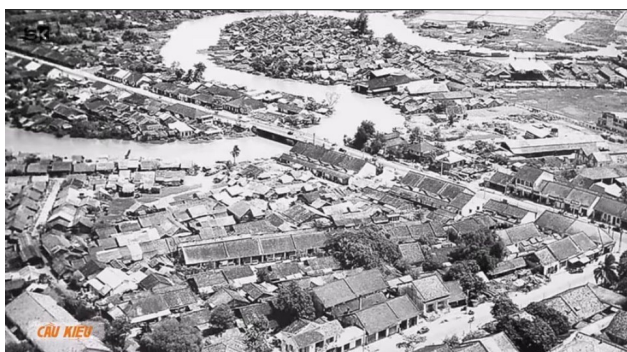

Ảnh cầu Phan Thanh Giản với góc nhìn tháp điều áp hệ thống nước ; cầu bắc qua kênh Nhiêu Lộc Thị Nghè trên đường Phan Thanh Giản (Điện biên Phủ) nối quận nhất với quận Bình Thạnh.

Một góc ảnh khác của cầu Phan Thanh Giản tức cầu Điện Biên Phủ ngày nay, phía xa xa là cây cầu Sắt (cầu Bùi Hữu Nghĩa) đi chợ bà Chiểu.

21. Cầu Kiệu :

Không ảnh chụp cầu Kiệu năm 1955

Cầu Kiệu là một trong những cây cầu có lịch sử lâu đời tại thành phố Sài Gòn. Sách Đại Nam nhất thống chí có đoạn : “Cầu Kiệu xưa thuộc huyện Bình Dương dài sáu trượng được làm từ thời Gia Long.” Học giả Trương Vĩnh Ký cũng có ghi chép về cây cầu số ba hay cầu xóm Kiệu nối vùng Tân Định với chợ Xã Tài tức Phú Nhuận gọi là cầu số ba bởi vì đây là cây cầu thứ ba bắc qua Rạch Thị Nghè lúc bấy giờ sau cầu Thị Nghè và cầu Bông.

Cầu Kiệu năm 2025.

22. Cầu Sắt Đa Kao :

Trong tấm không ảnh này chính là cầu sắt đa cao và cầu Bông năm 1931. Cầu Sắt Đa Kao nay là cầu Bùi Hữu Ng-

hĩa nổi quận Nhất và Bình Thạnh.

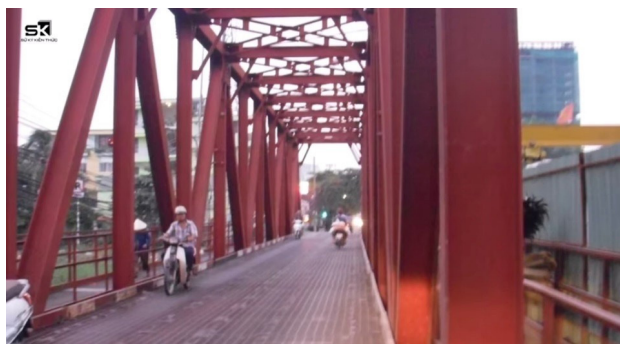
Một góc ảnh khác có cầu Sắt Đa Kao
thập niên 1960

22. Cầu Đỏ :

Cầu Đỏ có chiều dài 68,7 m nằm

trên đường Nguyễn Xí quận Bình Thạnh bắc qua Rạch Lăng. Cầu đỏ ngày trước là cầu sắt xe lửa từ Gò Vấp đến Tân Cảng tên gọi cầu đỏ bắt nguồn từ màu của cây cầu sắc cũ này trong ký ức của người dân Bình Thạnh và những người từng qua lại nơi đây là một cây cầu sắt có lối đi rất hẹp luôn tạo cảm giác mạnh cho những tay lái yếu nhất là phụ nữ.

Sau khi được xây dựng lại thành cầu bê tông thì cầu Đỏ không còn giữ được màu đỏ như tên của nó nữa và dần dần cũng bị quên lãng.

22. Cầu Ba Cẳng :

Cầu Ba Cẳng bắc qua kinh Kim Biên đây là một vài tấm hình hiếm hoi của cầu Ba Cẳng, một cây cầu chẳng có mấy quan trọng nhưng có nhiều kỷ ức với người từng sống quanh đây.

Pont des 3 arches (cầu Ba Cẳng) xây bởi công ty Brossard et Mopin (công ty này cũng xây chợ Bến Thành ở Sài Gòn vào năm 1914). Nhà báo Nguyễn Văn Sâm và nhà bên vợ (em gái ông Trương Văn Bền) bỏ tiền đứng ra xây cầu.

Cầu đã trở thành một phần lịch sử của Sài Gòn chợ Lớn xưa với cái tên nghe thật dân giã và cũng có lắm chuyện xưa liên quan đến nó như chuyện “Dân chơi cầu Ba Cánh” của nhà văn Trương Đạm Thủy chẳng hạn.

Trong ảnh này thấy rõ ba cánh của

cầu nhất : cảng phía bên trái hình là Bãi Sậy giữa là Nguyễn Văn Thành và bên phải là Vạn Tượng.

Cầu Ba Cánh với ông Tàu bán gánh dạo

Rạch bãi Sậy chạy từ rạch Lò Gốm ngang qua chợ Bình Tây tới chỗ cầu Ba Cánh thì quẹo phải một đoạn ngắn chảy ra rạch Tàu Hủ, đây là con đường chính để đưa hàng hóa đến Chợ Lớn cũng như hàng hóa từ Chợ Lớn đi khắp nơi khác khi vận tải đường bộ còn chưa phát triển trong nửa đầu thế kỷ 20.

Ảnh cầu Ba Cánh chụp năm 1965.

23. Cầu Máy Rượu tức cầu Bình Tây :

Ảnh cầu Máy Rượu tức cầu Bình Tây
chụp năm 1943

Cảnh bốc dỡ trấu dưới chân cầu Bình
Tây năm 1943

24. Cầu Quới Đước

Cầu Quới Đước khu vực Chợ Lớn năm
1970

Cầu Quối Đước bến Lê Quang Liêm quận 5 nơi kinh Hàng Bàng chảy ra kinh Tàu Hủ, hai đầu cầu có lối đi bộ xuống đường Vạn Tượng và đường Kim Biên nối dài.

Một góc ảnh khác của cầu Quối Đước năm 1970 cầu nằm trên đường Lê Quang Liêm nay là đường Trần Văn Kiểu bắt ngang đầu kinh Bonat tức kinh Bãi Sậy Hàng Bàng.

25. Cầu Rạch Ông :

Cầu Rạch Ông nằm trên con đường dài nhất quận 8 - Phạm Thế Hiển.

Ảnh thuộc thập niên 1960

26. Cầu An Hạ :

Cầu An Hạ ở Củ Chi năm 1967

Cầu An Hạ từng có tên là cầu Bông, cầu An Hạ giáp ranh giữa hai huyện Hốc Môn và Củ Chi nằm trên quốc lộ 22 tức đường Xuyên Á

27. Cầu Trao Trao :

Cầu Trao Trao bắc qua Rạch Trao Trao, ngày nay nằm trên đường Nguyễn Xiển phường Long Thạnh Mỹ thành phố Thủ Đức. Ảnh chụp năm 1968 lúc này cầu đã bị đánh sập do cuộc chiến.

28. Cầu ông Nhiêu :

Ảnh cầu ông Nhiêu xưa không rõ thời gian chụp. Cầu từng bị tiểu đoàn bốn đánh sập vào cuối năm 1965. Ngày nay cầu vẫn còn và nằm trên đường Nguyễn Duy Trinh nối hai phường Phú Hữu và phường Long Trường của thành phố Thủ Đức.

29. Cầu Muối :

Trong ảnh là khu vực cầu Muối chụp năm 1964.

Cầu Muối theo Vương Hồng Sển là nơi bến neo thương thuyền đi biển từ Trung chở muối đổi chác với Sài Gòn, hiện chợ cầu Muối vẫn ở vị trí cũ góc phía Bắc đường Cô Giang và Nguyễn Thái Học, nhưng hoạt động thương mại đã được dời đi nơi khác.

Đối diện với chợ Cầu Muối gần đây có đình Cầu Muối Nhơn Hòa.

30. Cầu Gò Công :

Ảnh cầu Gò Công ở phường Trường Thành quận 9 nay là thành phố Thủ Đức không rõ thời gian chụp.

31. Cầu Hậu Giang :

Ảnh chụp năm 1971 cầu Hậu Giang bắc qua kênh Tân Hóa Lò Gốm đường Hậu Giang là một đường thuộc quận 6 có chiều dài 2840 m lưu thông hai chiều kéo dài từ đường Phạm Đình Hổ đến vòng xoay Phú Lâm.

Cầu Hậu Giang năm 2025

32. Cầu Dừa :

Quang cảnh khu vực cầu Dừa ở bến
Vân Đồn quận 4 năm 1964.

Một góc ảnh khác của khu vực cầu
Dừa quận 4 năm 1966.

33. Cầu Phú Xuân :

Tấm ảnh hiếm hoi được chụp từ cầu Phú Xuân Nhà Bè năm 1971.

34. Cầu Giồng ông Tố :

Cầu Giồng ông Tố chụp năm 1952

không có tư liệu nói về thời gian xây dựng cây cầu này chỉ biết xưa kia cầu nằm bên sông Giồng thuộc thôn Bình Trưng tổng An Bình tỉnh Gia Định. Cầu Giồng ông Tố nối hai xã An Phú và Bình Trưng trên tỉnh lộ 25 nay là đường Nguyễn Thị Định gần khu vực chợ Giồng tức chợ Bình Trưng thuộc xã Bình Trưng huyện Thủ Đức.

35. Cầu Gò Dưa :

Ảnh cầu Gò Dưa và đường Kha Vạn Cân ở Thủ Đức năm 1969. Đường Kha

Vạn Cân trước kia là đường Nguyễn Tri Phương đi từ Bình Triệu tới Biên Hòa. Ngày nay đoạn đường có cầu Gò Dưa là đại lộ Phạm Văn Đồng.

36. Cầu Long Kiển :

Ảnh chụp cầu Long Kiển bị sập năm 1967. Không rõ sau đó cầu có được tu sửa hay không nhưng đến năm 1976 cầu sắt Long Kiển mới được xây dựng và tồn tại suốt 50 năm trong ký ức của người dân Nhà Bè cho đến ngày 8 tháng năm

2023 cầu Long Kiến mới đã thông xe và thay thế cây cầu sắt cũ.

37. Cầu An Lộc :

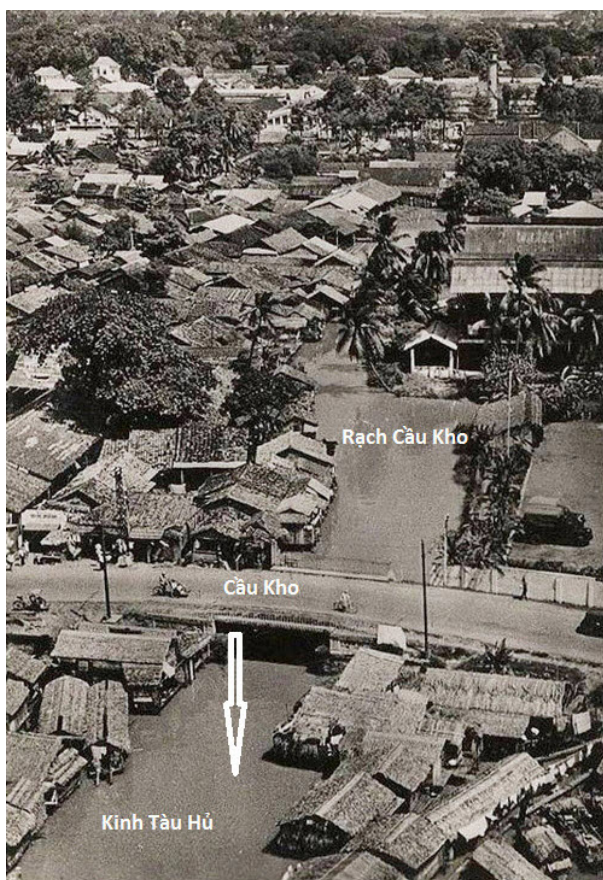
Tấm ảnh hiếm hoi chụp cầu An Lộc Gò Vấp, cầu bắc qua sông Vàm Thuật nối đường Nguyễn Oanh với Hà Huy Giáp. Ảnh này không rõ chụp vào năm nào nhưng có thể thấy ở đây khi xưa chuyên trồng trọt nông nghiệp.

38. Cầu Kho :

Quang cảnh khu vực cầu Kho thời Pháp

Cầu Kho là địa danh cổ tại vùng đất Sài Gòn Gia Định. Theo nhà văn Sơn Nam, tên gọi này xuất phát từ cây cầu bắc ngang qua con rạch ăn vào kho giăng thảo - một trong chín kho thu thuế nằm rải rác vùng Đồng Nai Cửu Long do chúa Nguyễn lập ra vào thế kỷ thứ 18.

Không ảnh cầu Kho 1955

39. Cầu chữ U :

Cầu chữ U từng tồn tại và trở thành ký ức của người dân vùng Chợ Lớn. Cầu nằm ngay ngã ba Phạm Phú Thứ - Trần Văn Kiểu, bây giờ thành ngã ba Phạm Phú Thứ với đại lộ Đông Tây. Cầu chữ U xưa nối liền hai bờ kinh Tàu Hủ dành cho người đi bộ xe hai bánh và xe thô sơ. Ngày nay cầu không còn nữa.

Ngoài những cầu đã nêu trên, Sài Gòn còn một số cầu nữa độc giả xem thêm “Kể chuyện kinh cầu xưa vùng Sài Gòn – Chợ Lớn trước 1975” theo link đính kèm : <https://maivantran.com/tag/cau-cha-va/>

Nguồn : Sử ký Kiến thức : <https://www.youtube.com/watch?v=HhR-Wh8SnUsU>

